

Adviesaanvraag ESR-matige impact van het versneld doorstorten van de opcentiemen op de personenbelasting aan de lokale besturen

Op 9 juni 2023 ontving het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR) een dringende adviesaanvraag vanwege Minister van Financiën Vincent Van Peteghem en Staatssecretaris voor Begroting Alexia Bertrand over de ESR-matige effecten van het versneld doorstorten van de lokale opcentiemen aan de lokale besturen en een wijziging van aanrekening in de boekhouding van de federale overheid van kasbasis naar een concept van vastgestelde rechten.

Het INR ontving daartoe het wetsontwerp houdende diverse fiscale bepalingen alsook het rapport van de Inspectie van Financiën met betrekking tot dit dossier.

Het dossier stelt dat in 2023 door een verhoging van het voorschottenpercentage vanaf de maand september aan de lokale besturen het equivalent van ongeveer 14 maanden aan lokale opcentiemen zullen doorgestort worden in plaats van de gebruikelijke 12 maanden. Er wordt aangegeven dat dit gebeurt omdat in de voorbije jaren de eigenlijke inkohieringen van de personenbelasting en ook het inkohieringstempo zijn versneld en dat de voorschotten er meer in lijn mee worden gebracht.

In totaal zal er door de voorziene wetwijziging in 2023 kasmatig 930 miljoen extra worden doorgestort.

Daarnaast wijzigt de overheid de aanrekeningsregels in haar eigen boekhoudsysteem waardoor ze voor de aanrekeningen van de werkelijk geïnde lokale opcentiemen overschakelt van een aanrekening op kasbasis naar vastgestelde rechten. De informatie die ze verstrekt aan de lokale overheden wordt gebruikt voor het inschrijven van de lokale opcentiemen in hun rekeningen. De FOD Financiën heeft eind 2022 aangegeven dat door deze wijziging de lokale besturen 14 maanden belastingontvangsten konden inschrijven in hun eigen boekhoudingen.

De adviesaanvraag heeft betrekking op een mogelijke impact op het vorderingensaldo van de overheden van deze ingrepen.

Advies van het INR

De lokale opcentiemen worden geïnd door de federale overheid via de inkohieringen van de personenbelasting. De lokale overheden hebben immers geen recht op de bedrijfsvoorheffing of de voorafbetalingen verricht tijdens het inkomensjaar. In het kader van het opstellen van de overheidsrekeningen volgens het ESR 2010 hanteert het INR voor de aanrekening van de inkohieringen met betrekking tot personenbelasting de methode van de getransactionaliseerde kasbasis. Concreet houdt deze aanrekeningswijze rekening met de kasontvangsten van de personenbelasting (waaronder de lokale opcentiemen) – dit is informatie die haar door de federale overheid wordt overgemaakt – maar verschuift ze deze kasontvangsten in de tijd om het moment van aanrekening in overeenstemming te brengen met het aanrekeningstijdstip conform het ESR, met name wanneer de eindafrekening wordt vastgesteld (ESR 4.82). Het moment dat de belasting wordt aangerekend is het ogenblik dat het belastingkohier wordt opgemaakt door de belastingsadministratie. Gelet op de gebruikelijke betalings- en

terugbetalingstermijnen van deze inkohieringen worden de kasontvangsten met twee maanden verschoven, zodat het moment van aanrekening van de belasting conform het ESR gemiddeld overeenstemt met het moment dat het kohier werd opgemaakt.

De ontvangen personenbelasting wordt in het ESR direct aangerekend in de rekeningen van de overheid die het belastingtarief bepaalt, wat betekent dat niettegenstaande de federale overheid instaat voor de inning van de lokale opcentiemen, deze belastingontvangsten direct en uitsluitend geregistreerd worden in de rekeningen van de lokale overheden en niet als een belastingontvangst bij de federale overheid.

De ESR-aanrekening van de belasting op lokaal niveau staat los van het systeem van voorschotten en afrekeningen dat bestaat tussen de federale overheid en de lokale besturen. De afwijkingen tussen de aangerekende belastingontvangst bij de lokale overheden in het ESR en de effectieve doorstortingen, via voorschotten en afrekeningen, door de federale overheid worden in de financiële rekeningen geregistreerd onder het instrument F89 “overige transitorische posten”, maar hebben geen directe impact op het ESR-vorderingensaldo van de entiteiten.

Het voorliggende dossier betreft geen wijziging aan het systeem van de vaststelling van de eigenlijke personenbelasting en er is bijvoorbeeld geen melding van een versneld of vertraagd inkohieringsritme van de personenbelasting door deze wijzigingen in 2023. De wijziging aan het systeem van voorschotten heeft geen directe impact op de in het ESR aangerekende belastingontvangsten van de federale overheid of het lokale niveau. De wijzigingen in het voorschotsysteem wijzigen de financiële stromen en zullen daardoor een impact hebben op de in de financiële rekeningen geregistreerde stromen F89 “overige transitorische posten”.

Het versneld doorstorten van de personenbelasting zal evenwel afgeleide effecten hebben, zoals op de schuldpositie van de federale overheid aangezien ze deze doorstorting bijkomend zal moeten financieren. Bijkomende interestlasten door deze financiering hebben wel een impact op het vorderingensaldo van de federale overheid. Daarnaast kan het effectieve gebruik van de bijkomende kasmiddelen door de lokale overheden voor de vermindering van ontvangsten of de verhoging van uitgaven het vorderingensaldo van de lokale overheden beïnvloeden.

De lokale overheden rekenen in hun eigen boekhoudingen niet het bovenstaande beschreven systeem van voorschotten aan als belastingontvangst, maar ze baseren zich voor de aanrekening van de lokale opcentiemen op de federale informatie inzake de kasontvangsten. Dit betekende dat het INR ten opzichte van de aanrekening in de lokale boekhoudingen een ESR-correctie, in de vorm van een verschuiving van 2 maanden van de kasontvangsten deed, om het aanrekeningsmoment in overeenstemming te brengen met het ESR.

De federale overheid geeft aan dat ze in de toekomst voor de tabellen die ze overmaakt aan de lokale besturen zal overgaan op een concept van vastgestelde rechten. De lokale overheden moeten de overgang op federaal niveau naar een concept van vastgestelde rechten ook aanrekenen in hun boekhoudingen. Hierdoor zullen ze in de praktijk 14 maanden als belastingontvangst aanrekenen in 2023. Doordat in het ESR er geen wijziging is in de aanrekening van de eigenlijke belasting, zal dit ten opzichte van de lokale boekhoudingen leiden tot een negatievere ESR-correctie in 2023. Vanaf 2024/2025 zou, doordat het nieuwe federale concept van het tijdstip van de vaststelling van de belasting in principe nauwer zal aansluiten bij het tijdstip van de registratie in de ESR-overheidsrekeningen, dit leiden tot kleinere ESR-correcties ten opzichte van de lokale boekhoudingen dan in het verleden het geval was.

21/06/2023